

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/139/2021
Identifikačné číslo spisu: 4617200452
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4617200452.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 2/ H. Ď., narodeného XX. S. XXXX, 3/ H. Ď., narodenej XX. H. XXXX, oboch bývajúcich v G. X. X. XXX, zastúpených BANÍK & Partners s. r. o., so sídlom v Bratislave, Košická 4984/46, IČO: 51 329 972, v mene ktorej koná JUDr. Tomáš Baník, konateľ a advokát, proti žalovaným 1/ E. Y., narodenému XX. X. XXXX, 2/ E. Y., narodenému XX. O. XXXX, obom bývajúcim v S. XX, zastúpeným JUDr. Ľubomírom Kišacom, advokátom v Topoľčanoch, Škultétyho 1597/7, 3/ KOMUNÁLNEJ poisťovni, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 6C/6/2017, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 13. marca 2019 sp. zn. 25Co/56/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 2/ a 3/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej 3/ v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 1. decembra 2017 č. k. 6C/6/2017-221 uložil žalovaným 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 5.000,- eur a žalobkyni 3/ sumu 15.000,- eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku tak, že s plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných žalovaných (výrok I.), žalobu voči žalobkyni 1/ (H. Ď., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej X. H. XXXX, pozn. dovolacieho súdu) a v prevyšujúcej časti voči žalobcom 2/ a 3/ zamietol (výrok II.), žalovaným 1/ až 3/ uložil povinnosť zaplatiť na súd prvej inštancie súdny poplatok vo výške 666,- eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku tak, že s plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných žalovaných (výrok III.), priznal žalobcom 2/ a 3/ voči žalovaným 1/ až 3/ nárok na náhradu trov konania v plnej výške. O výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením (výrok IV.) a žalovaným 1/ až 3/ voči žalobkyni 1/ nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok V.). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali voči žalovaným 1/ až 3/ ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy, pretože 19. júla 2014 došlo k dopravnej nehode osobného

motorového vozidla, v dôsledku ktorej pôvodná žalobkyňa 1/ ako spolujazdkyňa utrpela ťažké poškodenie zdravia. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný 1/ bol právoplatným trestným rozkazom súdu prvej inštancie z 2. apríla 2015 č. k. 1T/28/2015-218 uznaný vinným zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. h) Trestného zákona. Tým mal súd preukázanú zodpovednosť žalovaného 1/ za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcov 2/, 3/, t. j. do práva na súkromie a rodinný život, ktorý bol dôsledkom dopravnej nehody natrvalo narušený. Dodal, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nijakým spôsobom nezbavuje žalovaného 1/ zodpovednosti za škodu. Žalovaný 2/ je v spore pasívne legitimovaný tiež, keďže bol v čase nehody vlastníkom a držiteľom motorového vozidla, ktoré bolo v rozhodnom čase zmluvne poistené u žalovanej 3/. Čo sa týka otázky pasívnej legitimácie žalovanej 3/, dospel k záveru, že táto je daná, pričom poukázal na rozhodovaciu prax súdov (konkrétne rozsudok SD EÚ z 24. októbra 2013 vo veci C 22/12 Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi, Blanke Holingovej, rozsudok Krajského súdu v Prešove z 31. marca 2016 sp. zn. 21Co/60/2015, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zo 17. augusta 2016 sp. zn. I. ÚS 474/2016-17, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 21. mája 2015 sp. zn. 4Co/658/2014, rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. septembra 2014 sp. zn. 5Co/182/2013). K námietke premlčania vznesenej zo strany žalovaných 1/ až 3/ uviedol, že žalobcovia 2/, 3/ uplatnili svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pred uplynutím všeobecnej 3 ročnej premlčacej doby, ktorá začala plynúť 20. júla 2014, t. j. dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv (dopravnej nehode). Premlčacia doba skončila 20. júla 2017, pričom žaloba bola podaná na súde 24. januára 2017. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z ustálenej judikatúry súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, pričom tieto vychádzali z kritérií, ktoré sú dané na strane poškodeného, a tiež na strane toho, kto škodu spôsobil. Uviedol, že v danom spore je účelom finančného zadostučinenia do istej miery kompenzovať emocionálne útrapy žalobcov 2/, 3/. O zaplatení súdneho poplatku rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov a položky 7b sadzovníka súdnych poplatkov. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov a žalovaných rozsudkom z 13. marca 2019 sp. zn. 25Co/56/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.), žalobcom 2/, 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/, 2/, 3/ v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (výrok II.) a žalovaným 1/, 2/, 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyňi 1/ nepriznal (výrok III.). Po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre zistenie rozhodujúcich skutočností, pričom z vykonaného dokazovania vyvodil i správne právne závery. V plnom rozsahu sa stotožnil s presvedčivým odôvodnením napadnutého rozhodnutia, a preto skonštatoval správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP). Dôvodil, že súd prvej inštancie správne považoval nárok žalobkyne 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za nedôvodný, keďže jej bola priznaná a vyplatená náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nemožno priznať na základe rovnakých skutkových tvrdení. Tento právny názor oprel aj o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 426/2014. Ďalej súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne okrem iného vzal do úvahy aj rozhodovaciu prax súdov a neopomenul zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku. Odvolací súd nesúhlasil s tým, že ospravedlnenie žalovaného 1/ bolo len účelové. Úraz žalobkyne 1/ zasiahol aj jeho, keďže v čase nehody bol mladý človek a ťažký následok dopravnej nehody bude niest' po celý svoj život. Nestotožnil sa s námietkami žalovaných 1/, 2/, že v spore nie sú pasívne legitimovaní, pričom v tejto súvislosti odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku (body 38. a 43.). Tiež uviedol, že majetkové pomery žalovaných 1/, 2/ by mohli mať vplyv na výšku priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch len výnimočne v prípade, pokiaľ by priznaná náhrada bola pre nich z majetkového hľadiska likvidačná. K otázke pasívnej vecnej legitimácie žalovanej 3/ poukázal na súdnu prax, v zmysle ktorej eurokonformnému výkladu pojmu „náhrada škody na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) zodpovedá výklad, podľa ktorého škoda na

zdraví zahŕňa aj nemajetkovú ujmu spôsobenú dotknutým osobám a príbuzným poškodených po dopravnej nehode, ktorú je možné priznať v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že vnútroštátny súd je vždy povinný všetky vnútroštátne predpisy vykladať eurokonformným prístupom. Súhlasil s právnym záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pre dotknuté osoby a príbuzných poškodených pri dopravnej nehode, za ktorú zodpovedá poistený podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Dodal, že vo veci pasívnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch došlo k zjednoteniu rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), pričom poukázal na rozhodnutie z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016, zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod. č. 61. K námietke spočívajúcej v absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a zásahom do osobnostných práv žalobcov 2/, 3/ uviedol, že zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že v dôsledku dopravnej nehody utrpela žalobkyňa 1/ postihnutie zdravia, ktoré zasiahlo do osobnostnej sféry žalobcov 2/, 3/ takým spôsobom, že bolo porušené ich právo na rodinný život. Bolo nesporné, že vzťah žalobcov 2/, 3/ so žalobkyňou 1/ od dopravnej nehody nevykazoval znaky bežného rodinného života a bežného vzťahu rodičov a dospievajúcej dcéry, pričom príčinou tohto stavu bola spôsobená dopravná nehoda. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 a § 257 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Namietala, že súdy nižších inštancií dospeli k nesprávnemu právnemu záveru, že dovolateľka je podľa platnej vnútroštátnej právnej úpravy (zákon č. 381/2001 Z. z.) pasívne vecne legitímovaná v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd. Tvrdila, že súdy sa snažia eurokonformným a extenzívnym výkladom pojmu škoda dosiahnuť, aby bol smerniciam Európskej únie priznaný priamy účinok vo vzťahu k dovolateľke a de facto tak nahradiť činnosť zákonodarcu. Podľa názoru dovolateľky z rozsudku SD EÚ z 24. októbra 2013 vo veci C 22/12 Katarína Haasová proti Rastislavovi Petrikovi, Blanke Holingovej nevyplýva, že pasívna vecná legitímácia poisťovateľov podľa zákona č. 381/2001 Z. z. je v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých automaticky daná, predmetný rozsudok iba upresnil, že by tomu tak bolo, ak by to bolo obsahom úpravy vnútroštátneho práva. Dôvodila, že vnútroštátne právo v zákone č. 381/2001 Z. z. de lege lata upravuje náhradu majetkovej aj nemajetkovej ujmy, avšak výlučne v rozsahu § 444 až § 449 Občianskeho zákonníka, pričom v § 444 Občianskeho zákonníka pokrýva zodpovednosť za nemajetkovú ujmu na zdraví vo forme náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu nárokov podľa osobitného právneho predpisu. Nároky z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka do pôsobnosti zákona č. 381/2001 Z. z. nezahŕňa. Právna úprava rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. obsahuje taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poistnému krytiu a sú v zhode s právnou úpravou spôsobu a rozsahu náhrady škody v Občianskom zákonníku (§ 442 a nasl., § 444). Pod takto vymedzenú škodu zákon č. 381/2001 Z. z. neumožňuje subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ sa tak poistený s poisťovňou nedohodne v poistnej zmluve. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie ústavného súdu z 20. januára 2011 sp. zn. IV. ÚS 60/2010, uznesenie najvyššieho súdu z 5. decembra 2013 sp. zn. 3Cdo/18/2013, rozsudok najvyššieho súdu z 26. septembra 2013 sp. zn. 3Cdo/176/2012 (R 127/2014) a uznesenie ústavného súdu z 23. augusta 2007 sp. zn. I. ÚS 137/07. Uviedla, že najvyšší súd aj ústavný súd zaujali jednoznačné stanoviská o odlišnosti inštitútov zodpovednosti za škodu a zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, a preto vylúčili možnosť pod náhradu škody subsumovať aj nároky z titulu ochrany osobnosti. Keďže od roku 2001 nedošlo k zmene relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy, neexistuje legitímny dôvod na zmenu výkladu príslušných zákonných ustanovení a ad hoc rozširovanie účelu a cieľov zákona č. 381/2001 Z. z., ktoré boli stanovené zákonodarcom. Zdôraznila, že súd členského štátu EÚ môže prostredníctvom eurokonformnej interpretácie smerníc vyplňať medzery vnútroštátneho práva samotnými ustanoveniami smerníc, avšak nikdy ich nemôže vykladať v rozpore s vnútroštátnym právom, nakoľko smernica nesmie mať horizontálny ani obrátený vertikálny priamy účinok. Tiež

argumentovala, že poistnou udalosťou je dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkované v dôsledku reakcie na následky tejto dopravnej nehody, a teda vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme neexistuje priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou. Na tomto mieste citovala § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Aj v tomto smere podľa jej názoru vychádzajú rozhodnutia súdov nižších inštancií z nesprávneho právneho posúdenia veci. Záverom poukázala na rozdielnu rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu v otázke výkladu pojmov škody a nemajetkovej ujmy, resp. pasívnej vecnej legitímácie poisťovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa zákona č. 381/2001 Z. z. (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 3Cdo/176/2012, 8Cdo/219/2016 a 6MCdo/1/2016, 8Cdo/1361/2015). Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu voči nej zamietne.

4. Žalobcovia 2/, 3/ navrhli dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietnuť. Vo vzťahu k námietke dovolateľky ohľadom jej pasívnej vecnej legitímácie v spore poukázali na judikát R 61/2018, ktorý predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v danej otázke. Aj s odkazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu (I. ÚS 310/2019, II. ÚS 695/2017) skonštatovali, že poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla kryje aj nemajetkovú ujmu spôsobenú tretím osobám. Rovnako mali za to, že v posudzovanom prípade bola zistená príčinná súvislosť medzi ich ujmomou spočívajúcou v zásahu do práva na súkromný a rodinný život a protiprávnym konaním - poistnou udalosťou.

5. Žalovaní 1/, 2/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaná 3/ zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. V posudzovanom prípade dovolateľka poukazuje na rozdielnu rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu v otázke výkladu pojmov škody a nemajetkovej ujmy, resp. pasívnej vecnej legitímácie poisťovne na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Prípustnosť dovolania teda vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v

prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

13. Prvým rozhodnutím dovolacieho súdu, na ktoré poukázala dovolateľka s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. apríla 2011 sp. zn. 4Cdo/168/2009. Dovolací súd v ňom podal výklad § 4 zákona č. 381/2001 Z. z., z ktorého vyplýva, že zmluvné poistenie kryje nároky explicitne uvedené v § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky, vzniknuté z iného titulu. Posudzoval pasívnu legitímáciu žalovanej poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. so záverom, že pasívna legitímácia poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z. nie je daná.

14. Druhým, dovolateľkou označeným rozhodnutím, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. októbra 2012 sp. zn. 4Cdo/139/2011, v zmysle ktorého dovolací súd konštatoval: „neopodstatnená je i námietka dovolateľa o nedostatku jeho pasívnej legitímácie v danom spore, keďže náhrada nemajetkovej ujmy je v tomto prípade krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Neopodstatnenosť tejto námietky odporcu vyplýva zo zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý rozsah poistenia zodpovednosti zakotvuje v § 4, v ktorom však náhrada nemajetkovej ujmy zahrnutá nie je.“

15. Tretím, dovolateľkou označeným rozhodnutím, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. septembra 2013 sp. zn. 3Cdo/176/2012, v ktorom dovolací súd konštatoval, že „treba mať na zreteli, že režim ochrany osobnosti je postavený na princípe zodpovednosti pôvodcu zásahu za ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach, ako aj to, že nároky vyplývajúce z neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti sú podľa platnej právnej úpravy pojmovo odlišné od nárokov na náhradu škody (na tom nič nemení ani zákon č. 514/2003 Z. z., ktorý predpokladá, že pri odškodňovaní podľa jeho ustanovení môže byť poskytnutá náhrada nielen za škodu a ušlý zisk, ale aj za spôsobenú nemajetkovú ujmu - viď bližšie § 17 ods. 2 tohto zákona). Platná právna úprava dôsledne rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti upraveným v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a právom na náhradu škody. Medzi týmito dvomi inštitútmi je pojmová a obsahová odlišnosť. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo rýdzo osobnej povahy, ktoré je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi. Na rozdiel od toho právo na náhradu škody je právo majetkovej povahy, ktoré môže patriť tak fyzickej ako aj právnickej osobe a nemá absolútnu, ale len relatívnu povahu. Zásadný rozdiel je aj medzi nahradením nemajetkovej ujmy v peniazoch a náhradou škody ako majetkovej ujmy - pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vychádza iba z predpokladu, akú ujmu mohol zásah vyvolať, v prípade škody treba jej výšku vyčísliť a preukázať. Právo na náhradu škody a právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby podľa platnej právnej úpravy teda predstavujú dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanej Občianskym zákonníkom.“

16. Štvrtým, dovolateľkou označeným rozhodnutím, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 15. mája 2017 sp. zn. 8Cdo/219/2016, ktorý rovnako ako vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu dospel k záveru, že podľa súčasne platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a teda povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúce z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

17. Piatym, dovolateľkou označeným rozhodnutím najvyššieho súdu, bolo rozhodnutie z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016. Najvyšší súd v odôvodnení vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože tento zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení

zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel dovolací súd s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z.

18. Ako šieste označila dovolateľka rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. júna 2017 sp. zn. 8Cdo/1361/2015, ktorý v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na nutnosť vychádzať z chápania pojmu škoda v komunitárnom práve. V predmetnom rozhodnutí bolo konštatované, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje (za splnenia ostatných podmienok v ods. 4) aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pozostalí (ako poškodení) môžu tieto nároky v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. Túto ujmu tak v zmysle § 4 ods. 2 a 4 zákona č. 381/2001 Z. z. kryje poistenie zodpovednosti za škodu, takže žalovaná poisťovňa je povinná nahradiť žalobcom aj túto ujmu.

19. Po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad už v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6Cdo/206/2017, z 27. februára 2018 sp. zn. 6Cdo/143/2017, zo 14. júna 2017 sp. zn. 3MCdo/1/2016 a z 29. novembra 2018 sp. zn. 6Cdo/80/2018, sp. zn. 8Cdo/6/2018 z 27. septembra 2018, sp. zn. 5Cdo/178/2018 zo dňa 29. januára 2019.

20. K otázke pasívnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy bolo v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 uverejnené rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“.

21. Výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (pozri m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014). Najvyšší súd v rozsudku z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo/174/2016 vyslovil, že aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov (odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatočných fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu pozri napríklad § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Uvedené rozhodnutie

bolo aj ako judikát zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2017 pod č. 17.

22. Dovolací súd považuje označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/1/2016, 6Cdo/143/2017, 6Cdo/206/2017, 8Cdo/6/2018 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/168/2009, 4Cdo/139/2011, 8Cdo/219/2016, 3Cdo/176/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, t. j. rozdielna rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v danej otázke.

23. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd preto skúmal, či v danom prípade nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

24. V súdnej veci odvolací súd vyslovil, že pasívna vecná legitímácia dovolateľky, ktorá je poisťiteľom, aj jej povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch krytú povinným zmluvným poistením, je daná. Jeho rozhodnutie je teda súladné s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, preto nie je splnený predpoklad prípustnosti dovolania ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 3/ ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Žalobcovia 2/, 3/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok